

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 17Co/554/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6714216039
Dátum vydania rozhodnutia: 08. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zita Nagypálová
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2016:6714216039.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zity Nagypálovej a sudcov Mgr. Dušana Ďuriana a JUDr. Renáty Deákovej, v právnej veci navrhovateľa P. S., nar. XX. XX. XXXX, bytom S. XX, XXX XX S., proti odporcovi POHOTOVOSTĚ, s. r. o., so sídlom Pribinova 25, 811 05 Bratislava, IČO: 35 807 598, v konaní o zaplatenie 321,95 Eur s príslušenstvom o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Zvolen č. k. 10C/184/2014-39 z 2. marca 2015, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu vo výroku o povinnosti odporcu zaplatiť navrhovateľovi 312,- Eur a nahradiť trovy konania vo výške 18,50 Eur v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku potvrdzuje.

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania voči odporcovi nepriznáva.

odôvodnenie:

Okresný súd napadnutým rozsudkom čiastočne vyhovel návrhu navrhovateľa na zaplatenie sumy 321,95 Eur, ktoré si uplatnil navrhovateľ na tom skutkovom základe, že dňa 19. 12. 2008 uzavrel so spoločnosťou odporcu úverovú zmluvu č. 6780136 o poskytnutí úveru vo výške 1 327,76 Eur. Úver nesplácal v dohodnutých termínoch a splátkach, preto mu odporca doúčtoval zmluvnú pokutu vo výške 321,95 Eur napriek tomu, že nárok odporcu na zaplatenie zmluvnej pokuty nebol v úverovej zmluve dohodnutý. Na splatenie úveru zaplatil v lehote do 11. 06. 2011 odporcovi celkove 1 960,- Eur. Odporca napriek predžalobným výzvam z 25. 06. 2014 a 29. 07. 2014 dobrovoľne sumu 321,95 Eur, na ktorú podľa navrhovateľa odporcovi nevznikol nárok, navrhovateľovi nevrátil. Odporca sa odvolával na všeobecné podmienky úverovej zmluvy, v ktorých je uvedené, že v prípade porušenia zmluvných povinností zo strany navrhovateľa vzniká veriteľovi nárok na zmluvnú pokutu vo výške 312,- Eur, ktorá je určená na úhradu všetkých nákladov vynaložených veriteľom v súvislosti s vykonaním úkonov smerujúcich k zabezpečeniu dlhu dlžníka.

Okresný súd vykonal vo veci rozsiahle dokazovanie a z kópie listín predložených navrhovateľom a pripojených spisov Okresného súdu Zvolen zistil, že účastníci skutočne uzavreli dňa 19. 12. 2008 zmluvu o úvere, v ktorej bol navrhovateľ označený údajmi fyzickej osoby (meno, priezvisko, bydlisko, číslo občianskeho preukazu, rodné číslo), ale aj údajmi živnostníka (obchodné meno, miesto podnikania, údaj o zápise v živnostenskom registri) a vzhľadom na to okresný súd skúmal postavenie účastníkov pri uzatváraní úverovej zmluvy. Uvažoval, že údaje o podnikateľovi je možné získať z verejného živnostenského registra. Údaje o čísle občianskeho preukazu a rodnom čísle osoby mohol zistiť odporca iba z občianskeho preukazu navrhovateľa. Označenie toho istého účastníka zmluvnej strany (dlžníka) je v zmluve duplicitne jednak údajmi, ktoré identifikujú navrhovateľa ako občana a tiež ako fyzickú osobu vykonávajúcu podnikateľskú činnosť. Na základe týchto úvah a zistení dospel k názoru, že označenie zmluvných strán, konkrétne dlžníka v úverovej zmluve, je nejednoznačné a ani výkladom zmluvy nie je možné určiť, ktoré označenie dlžníka by malo mať prednosť. Výlučne zo znenia úverovej zmluvy nie je možné vzhľadom na takéto označenie dlžníka jednoznačne určiť, či navrhovateľ uzavrel zmluvu

ako podnikateľ pod svojím obchodným menom alebo ako fyzická osoba nevykonávajúca podnikateľskú činnosť - spotrebiteľ. Zmluva bola vyhotovená na predtlačenom formulári, ktorý používa odporca ako veriteľ pri svojej podnikateľskej činnosti opakovane. Návrh zmluvy bol vytvorený veriteľom a dlžník k nemu iba pristúpil. Pri výklade zmluvy prihliadol súd na okolnosti, ktoré sprevádzali jej uzatvorenie a vyhodnotil ju ako zmluvu sprostredkovateľskú z dôvodu, že zmluvu uzatváral v mene veriteľa mandatár na predtlačenom formulári, jej obsah dlžník nemohol podstatným spôsobom ovplyvniť. Priamo v zmluve sa nachádza vopred pripravené dojednanie, v rámci ktorého mal dlžník prehlásiť, na aký účel použije finančné prostriedky z úveru. V tejto časti je vyznačený účel „podnikania“. Navrhovateľ pri výsluchu pred súdom poprel, že by si požičal od odporcu peniaze za účelom výkonu podnikateľskej činnosti. Peňažné prostriedky získané z úveru neboli zahrnuté do jeho účtovníctva. Súd vyhodnotil, že vyhlásenia o účele poskytnutia finančných prostriedkov vo formulárovej zmluve nepreukazuje konanie navrhovateľa v rámci predmetu jeho podnikateľskej činnosti pri uzatváraní zmluvy a nepreukazuje skutočný účel použitia úveru. S poukazom na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 243/07 konštatoval, že úverovú zmluvu je potrebné vykladať v prospech strany, ktorá zmluvu nepripravila, teda dlžníka a akceptovať tvrdenie navrhovateľa, že ju uzatváral ako spotrebiteľ.

Obsah všeobecných podmienok poskytnutia úveru zisťoval okresný súd zo spisu Okresného súdu Zvolen sp. zn. 21Er/238/2010 a vyšetrovacieho spisu Okresného riaditeľstva Policajného zboru Zvolen, UJKP PZ č. ČVS: ORP 664/OEK-ZV-2009 a zistil, že v bode 4 posledná veta úverových podmienok je uvedené, že sa dlžník zaväzuje uhradiť veriteľovi za každú zaslanú upomienku v prípade porušenia podmienok úverovej zmluvy čiastku 1,99 Eur a v bode 6, že v prípade porušenia svojich zmluvných povinností uhradí veriteľovi zmluvnú pokutu vo výške 312,02 Eur z čoho vyvodil, že navrhovateľom uhradená suma v prospech odporcu vo výške 1 638,- Eur je suma, ktorú sa navrhovateľ ako dlžník zaviazal zaplatiť odporcovi v úverovej zmluve (istina 1 327,76 Eur + poplatok 310,70 Eur) a zostávajúca suma 322,- Eur poukázaná odporcovi pozostáva zo zmluvnej pokuty 312,- Eur a poplatkov za upomienky vo výške 9,95 Eur. Pre účely rozhodnutia o uplatnenom nároku navrhovateľa prejudiciálne skúmal charakter zmluvného dojednania o zmluvnej pokute a dospel k záveru, že táto zmluvná podmienka je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, pretože spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech navrhovateľa ako spotrebiteľa vyplývajúcu z jej neurčitosti, keď nie je zrejmé, za aké konkrétne porušenie, ktorej zmluvnej podmienky dlžníka by mal veriteľovi vzniknúť nárok na úhradu zmluvnej pokuty, či sa jedná o porušenie akejkoľvek zmluvnej povinnosti, či táto môže byť vyžadovaná aj opakovane pri omeškaní s každou splátkou úveru bez ohľadu na počet dní omeškania, resp. bez ohľadu na výšku sumy, s ktorou sa dostal dlžník do omeškania a považoval ju aj za neprimerane vysokú v súvislosti s tým, že porušenie povinnosti dlžníka splatiť dlh včas a riadne už v rámci zmluvných dojednaní bolo sankcionované aj úrokom z omeškania vo výške 0,25 % z dlžnej sumy za každý deň omeškania, t. j. 91,25 % ročne. Z charakteru zmluvy súd vyvodil, že táto zmluvná podmienka nebola dojednaná individuálne, navrhovateľ ako spotrebiteľ bol v postavení, že ju buď bez výhrad prijme ako súčasť všeobecných podmienok poskytnutia úveru alebo zmluvu neuzavrie. Dojednanie zakladajúce právo na zmluvnú pokutu v zmysle záverov Ústavného súdu Českej republiky z 11. 11. 2013 sp. zn. I. ÚS 3512/11 nemôže byť súčasťou všeobecných obchodných podmienok, ale len súčasťou samotnej spotrebiteľskej zmluvy, teda listiny, na ktoré spotrebiteľ pripája svoj podpis. Keď súd pátral po všeobecných podmienkach poskytnutia úveru zistil, že v žiadnom súdnom spise ani v spise orgánov činných v trestnom konaní nie je založená taká kópia zmluvy, ktorej súčasťou by boli všeobecné podmienky poskytnutia úveru, aj keď podľa zmluvy mali byť podmienky na druhej strane samotnej úverovej zmluvy. Napriek prehláseniu navrhovateľa v úverovej zmluve, že súhlasí so všeobecnými podmienkami poskytnutia úveru a potvrdzuje ich prevzatie dospel okresný súd k názoru, že zmluvné dojednanie týkajúce sa zmluvnej pokuty je absolútne neplatným zmluvným dojednaním a pokiaľ na základe tohto neplatného právneho úkonu navrhovateľ odporcovi plnil, získal odporca na úkor navrhovateľa bezdôvodné obohatenie podľa § 451 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, ktoré musí podľa § 456 Občianskeho zákonníka odporca vydať navrhovateľovi. Navrhovateľ však nesprávne uviedol, že na zmluvnú pokutu zaplatil odporcovi až 321,95 Eur. Suma zodpovedajúca zmluvnej pokute je len 312,- Eur, preto návrhu vyhovel iba v tejto časti a vo zvyšku o zaplatenie 9,95 Eur, čo tvorili poplatky za upomienky, súd návrh zamietol, keďže zmluvné dojednanie ohľadne povinnosti dlžníka zaplatiť 1,99 Eur ako poplatok za upomienku v prípade porušenia povinnosti dlžníka uhrádzať jednotlivé splátky riadne a včas nepovažoval za neplatné.

Navrhovateľ bol v konaní úspešnejší, preto by mu podľa § 142 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O. s. p.“) vzniklo právo na náhradu trov konania podľa pomeru úspechu vo veci, návrh na priznanie náhrady trov konania navrhovateľ súdu nedoručil. Navrhovateľovi zo spisu ani žiadne trovy nevyplývajú, keďže bol od poplatku v konaní oslobodený. Ak súd jeho návrhu vyhovel, povinnosť zaplatiť

poplatok z návrhu vznikla podľa § 2 ods. 2 veta prvá zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov odporcovi. Odporcovi uložil súd povinnosť zaplatiť súdny poplatok iba v pomernej časti, v ktorej návrhu navrhovateľa vyhovel.

Rozsudok okresného súdu v časti, ktorej súd návrhu vyhovel a rozhodol o trovách konania napadol odvolaním odporca. Okresnému súdu vytýkal, že jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, keď na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam (odvolacie dôvody podľa § 205 ods. 2 písm. d) a f) O. s. p.). Odporca tvrdil, že všeobecné podmienky poskytnutia úveru predstavujú neoddeliteľnú súčasť zmluvy o úvere. Neboli vyhotovené na osobitnej listine, s ktorou by sa navrhovateľ neoboznámil. Nárok navrhovateľa na zmluvnú pokutu v hodnote 321,95 Eur bol zakotvený priamo v zmluve na jej opačnej strane, navrhovateľ sa s nimi oboznámil a ak podpísal bez akýchkoľvek výhrad zmluvu o úvere, bol si dostatočne vedomý sankcií v prípade neplatenia splátok v dohodnutých termínoch. Odporca je toho názoru, že dojednanie o zmluvnej pokute nie je obligatórnou náležitosťou zmluvy o úvere, preto nemusela byť dojednaná priamo v zmluve o úvere. Tým nie je dotknuté jej vymáhanie v prípade, keď nastanú podmienky, za ktorých bola dohodnutá. Zmluvná pokuta ako fakultatívna náležitosť zmluvy o úvere závisí len od dohody veriteľa a dlžníka. Ak bola dohodnutá vo všeobecných podmienkach poskytnutia úveru nevidí odporca najmenší dôvod, aby ju mal navrhovateľovi vrátiť. Navrhol postup okresného súdu v napadnutej časti zmeniť tak, že návrh navrhovateľa súd zamietne, prípadne vec zruší odvolací súd a vráti okresnému súdu na ďalšie konanie.

Navrhovateľ na odvolanie odporcu uviedol, že odporca zneužil nielen v jeho prípade, ale opakovane dojednanie o zmluvnej pokute vo všeobecných podmienkach poskytnutia úveru. S navrhovateľom nikto o jeho povinnosti zaplatiť zmluvnú pokutu nejednal. V úverovej zmluve dojednanie o zmluvnej pokute absentuje. Za nekalý spôsob konania odporcu označil tvrdenie, že všeobecné podmienky poskytnutia úveru sú súčasťou zmluvy, aj keď nie sú podpisom potvrdené. Odporca uvádzal dlžníkov do omylu a zneužíval svoje postavenie na neoprávnené obohatenie sa. Navrhol potvrdiť rozsudok okresného súdu ako vecne správny.

Okresný súd vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu, dokazovanie nebolo potrebné zopakovať ani doplniť. Odvolací súd vzhľadom na to prejednal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p. a rozsudok okresného súdu ako vecne správny podľa § 219 ods. 1, 2 O. s. p. potvrdil.

Podľa § 219 ods. 1, 2 O. s. p. odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Okresný súd sa veľmi podrobne vyporiadal so všetkými relevantnými skutočnosťami pre správne posúdenie veci. Vyhodnotil zmluvu o úvere z hľadiska označenia subjektov, či ide o zmluvu spotrebiteľskú, skúmal jej obsah a celistvosť nielen z listín predložených účastníkmi, ale aj ďalších súdnych spisov vedených na Okresnom súde Zvolen a Okresným riaditeľstvom Policajného zboru Zvolen, prihliadol na všetky tvrdenia účastníkov prednesené v spore, skutkový stav zistil správne a v dostatočnom rozsahu a dospel aj k správne právnemu záveru. Podstatné z rozhodnutia okresného súdu je konštatovanie, že navrhovateľ uzatváral zmluvu o úvere č. 6780136 z 19. 12. 2008 ako spotrebiteľ, že odporca poskytol navrhovateľovi úver vo výške 1 327,76 Eur, ktorý spolu s poplatkom za jeho poskytnutie mal navrhovateľ splatiť sumou 1 638,45 Eur, ale v skutočnosti navrhovateľ zaplatil odporcovi 1 960,- Eur. Odporca v odvolaní potvrdil slovami „zmluvná pokuta bola dojednaná vo všeobecných podmienkach a preto odporca nevidí najmenší dôvod, aby ju mal vrátiť navrhovateľovi“, že zmluvnú pokutu navrhovateľ odporcovi zaplatil a tiež zistenie okresného súdu, že dohoda o zmluvnej pokute nebola súčasťou zmluvy o úvere, bola obsiahnutá iba vo všeobecných podmienkach poskytnutia úveru, ktoré neboli navrhovateľom podpísané.

Právny vzťah medzi účastníkmi je v zmysle § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka potrebné podriaďiť ustanoveniam Občianskeho zákonníka z dôvodu, že účastníkom tohto právneho vzťahu bol navrhovateľ ako spotrebiteľ. Občiansky zákonník upravuje zmluvnú pokutu v § 544 až 545a.

Podľa § 544 ods. 2 Občianskeho zákonníka zmluvnú pokutu možno dojednať len písomne a v dojednaní musí byť určená výška pokuty alebo určený spôsob jej určenia.

Okresný súd správne skúmal, či písomná zmluva o úvere č. 6780136 z 19. 12. 2008 obsahovala písomné dojednanie o povinnosti navrhovateľa zaplatiť odporcovi zmluvnú pokutu. Jeho skutkový záver, že dojednanie o zmluvnej pokute nebolo súčasťou zmluvy o úvere zodpovedá vykonanému dokazovaniu. Odporca ani netvrdí, že sa s navrhovateľom v zmluve o úvere na zmluvnej pokute pre prípad porušenia zmluvných povinností dohodol, jeho obrana je založená len na tvrdení, že dojednanie o zmluvnej pokute môže byť aj obsahom všeobecných podmienok poskytnutia úveru, ktoré sú podľa vyhlásenia účastníkov zmluvy o úvere súčasťou základnej zmluvy. Z vykonaného dokazovania vyplynul záver, že navrhovateľ ani nemal k dispozícii všeobecné podmienky poskytnutia úveru, odporca nepredložil dôkaz, ktorý by vyvrátil tvrdenie navrhovateľa, že tieto všeobecné podmienky nemal k dispozícii a nepodpísal ich.

Odvolací súd súhlasí s názorom okresného súdu, že dojednanie o zmluvnej pokute, ktoré je iba súčasťou všeobecných podmienok poskytnutia úveru nie je platné. Najvyšší súd Slovenskej republiky už v uznesení sp. zn. 2Cdo/245/2010 z 30. novembra 2011 vyslovil záver, že všeobecné obchodné podmienky sú pre strany zmluvy, ktorej súčasť majú tvoriť záväznú len v prípade, ak boli zmluvnej strane známe (znalosť týchto podmienok musí preukázať strana, ktorá sa znalosti týchto podmienok dovoľáva) a písomná forma právneho úkonu, ktorý má byť obsiahnutý vo všeobecných podmienkach je zachovaná len v prípade, ak je tento dokument podpísaný zmluvnými stranami. Ak zákon vyžaduje písomnú formu právneho úkonu a všeobecné obchodné podmienky neboli zmluvnými stranami podpísané, právny úkon nebol urobený vo forme, ktorú vyžaduje zákon. I keď predmetom konania vedeného na najvyššom súde pod sp. zn. 2Cdo/245/2010 bolo skúmanie platnosti rozhodcovskej doložky, rozhodnutie je aplikovateľné aj na prejednávajúcu vec.

K rovnakému záveru, že pre uplatnenie obchodných podmienok sám o sebe nepostačuje odkaz v základnej zmluve na všeobecné obchodné podmienky, ale je potrebné, aby bol zároveň naplnený aj druhý predpoklad, to znamená známosť všeobecných zmluvných podmienok alebo ich priloženie k zmluve preto, aby boli tieto všeobecné obchodné podmienky záväznú pre účastníkov dospel aj Ústavný súd Českej republiky v rozhodnutí, na ktoré odkázal už súd prvého stupňa sp. zn. I. ÚS 3512/11 z 11. 11. 2013. Ústavný súd Českej republiky v citovanom rozhodnutí konštatoval, že aj v spotrebiteľských zmluvách je možné všeobecné obchodné podmienky uplatniť v zákonných limitoch, medzi ktoré patrí, že nesmú (pod hrozbou absolútnej neplatnosti podľa ustanovení Občianskeho zákonníka) obsahovať dojednania, ktoré v rozpore s požiadavkou dobrej viery znamená k ujme spotrebiteľa značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán. Obchodné podmienky majú slúžiť k tomu, aby nebolo nevyhnutné do každej zmluvy vpisovať dohody technického a vysvetľujúceho charakteru. Naopak nesmú slúžiť k tomu, aby do nich neprehľadne, zložito formulovane a malým písmom skryl dodávateľ zmluvné podmienky, ktoré sú pre spotrebiteľa nevýhodné a o ktorých dodávateľ predpokladá, že pozornosti spotrebiteľa uniknú (napríklad rozhodcovská doložka alebo dojednanie zmluvnej pokuty). Ak dodávateľ sa správa takto popísaným spôsobom, nepoctivo, tomuto jeho konaniu nie je možné priznať právnu ochranu. V bode 33 nálezu I. ÚS 3512/11 Ústavný súd Českej republiky vyslovil konečný záver, že dojednanie o zmluvnej pokute alebo rozhodcovskej doložke v spotrebiteľskej zmluve nemôže byť súčasťou tzv. všeobecných obchodných podmienok, ale len samotnej spotrebiteľskej zmluvy, t. j. listiny, ktorú spotrebiteľ podpisuje.

Správny je záver okresného súdu, že z neplatnej zmluvnej podmienky nevznikol odporcovi nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty vo výške 312,- Eur. Ak napriek tomu navrhovateľ odporcovi zmluvnú pokutu zaplatil, odporca získal na úkor navrhovateľa bezdôvodné obohatenie plnením z neplatného právneho úkonu podľa § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Povinnosť vydať bezdôvodné obohatenie navrhovateľovi vznikla odporcovi podľa § 456 Občianskeho zákonníka.

Odvolanie odporcu nebolo dôvodné, preto odvolací súd jeho odvolaniu nevyhovel.

Navrhovateľ si neuplatnil náhradu trov konania ani v odvolacom konaní. Napriek jeho úspechu v odvolacom konaní mu náhrada trov odvolacieho konania prisúdená podľa § 142 ods. 1 O. s. p. nebola. Toto rozhodnutie prijal senát krajského súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je odvolanie prípustné.